

Żyłki skaleniowe w strefach zbrekcjowanych osłony granodiorytu z Pilicy

Anna Wolska*

W rejonie Pilicy (południowo-zachodnia krawędź bloku małopolskiego), w otworze WB-114 na głębokości od 415 do 466 m nawiercono strefę zbrekcjowanych skał osłony granodiorytu z Pilicy. Wiek osadowych skał osłony określono jako staropaleozoiczny (Harańczyk, 1983). W interwale od 440 do 452 m ostrokrawędziste fragmenty skał osadowych są poprzecinane krzyżującymi się żyłkami

skaleniowymi i spojone turmalinem. Miejscami skała jest tak przesycona turmalinem, że uzyskuje czarną barwę.

Żyłki skaleniowe o grubości od 0,5 do 0,2 cm mają barwę białą, jasnoróżową i różową. Występujące w nich skalenie tworzą kryształy o zarysach hipautomorficznych, rzadko są prawidłowo wykształcone jako kryształy tabliczkowe. Osiągają rozmiary od 0,4 do 1,3 mm. Są bezbarwne lecz często zmętniały od rozsianego pigmentu tlenków żelaza (Koszowska i in., 1995). Mają niskie współczynniki załamania światła zbliżone do balsamu i dobrą łupliwość według (001). Wykazują zbliżnienia polisyntetyczne o zmiennej grubości lametek bliźniaczych, które często ulegają wyklinowywaniu. Skalenie są obrośnięte igiełkowymi

*Instytut Nauk Geologicznych, Uniwersytet Jagielloński, ul. Oleandry 2a, 30-063 Kraków

skupieniami zbudowanymi z turmalinu (Harańczyk, 1975; Wolska, 1991). W żyłkach o różnej barwie stwierdzono obecność albitu o zawartości cząsteczki Ab maksymalnie do 99,5% mol. z niewielką domieszką cząsteczki An od 1,2 do 0,5% mol., a sporadycznie z domieszką cząsteczki Or (0,6 % mol.). W badanych albitach stwierdzono występowanie następujących pierwiastków śladowych: Sr, Cr i Cu (Wolska, 1991). Pod względem strukturalnym omawiane albity są reprezentowane przez odmianę albitu niskotemperaturowego, co stwierdzono na podstawie obecności najintensywniejszego refleksu 3,19 Å na dyfraktogramie rentgenowskim (Wolska, 1991).

Żyły epigenetyczne, do których można zaliczyć opisywane żyłki skaleniowe mogą tworzyć się w szerokim zakresie temperatur od 350 do 700°C. Żyły tego typu są powiązane genetycznie ze złożami Sn, W, Cu i Li tworzącymi się w zbrekcjowanych skałach w brzeźnych częściach osłony intrudujących plutonów granitoidowych. O związku badanych żyłek albitowych z mineralizacją kruszcową świadczy obecność kasyterytu, pirytu, rutylu niobonośnego i fluorytu w skałach zbrekcjowanych z rejonu Pilicy (Harańczyk, 1983). Zwłaszcza poja-

wienie się kasyterytu (Harańczyk, 1983) może sugerować pneumatolityczne oddziaływanie granodiorytu z Pilicy i rozwój procesów grejzenizacji i turmalinizacji w jego apikalnych częściach jak i w skałach osłony. Harańczyk (1983) rozwój zjawisk turmalinizacji powiązał z etapem mineralizacji poprzedzającym, tzw. młodszą waryscyjską mineralizację typu porfirowych złóż Cu i Mo. Z procesem turmalinizacji wiązano także zjawiska albityzacji i chlorytyzacji rozwinięte w skałach rejonu Pilicy (Harańczyk, 1983). Przeprowadzone badania wskazują, że proces albityzacji mógł poprzedzać proces turmalinizacji.

Literatura

- HARAŃCZYK C. 1975 — Turmalinizacja skał paleozoicznych z okolicy Pilicy. *Prz. Geol.*, 23: 125–127.
- HARAŃCZYK C. 1983 — Paragenazy mineralne w złożach Krakowidów i ich pokrywy. *Ann. Soc. Geol. Pol.*, 51: 91–126.
- KOSZOWSKA E., OLECH Z. & WOLSKA A. 1995 — EPR spectra of natural red feldspars (alumosilicates) containing Fe³⁺ and other transition metal ions. ISMRCIS Madrid, Spain, september 11–15.1995. (Abstract).
- WOLSKA A. 1991 — Przeobrażenia hydrotermalne intruzji granodiorytowych z obszaru śląsko-krakowskiego. Praca doktorska. Wyd. BiNoZ, Uniwersytet Jagielloński.